

V A R O L U Ő

PSİKİYATRİ VE PSİKOLOJİDE YENİ BİR BOYUT

Editörler

ROLLO MAY - ERNEST ANGEL - HENRI F. ELLENBERGER

Çeviri: Ebru Kılıç

KATKIDA BULUNANLAR HAKKINDA BİYOGRAFİK NOTLAR

EUGENE MINKOWSKI

1885'te Polonya'da doğan Minkowski orta öğrenimini Varşova'da tamamladıktan sonra aynı kentteki üniversitenin tıp fakültesine girdi. Öğrenciler arasındaki devrimci faaliyetler nedeniyle üniversite kapatılınca Minkowski öğrenimine devam etmek için Almanya'ya gitti ve 1909'da Münih Üniversitesi'nde tıp öğrenimini tamamladı. Minkowski'nin hayat hikâyesi, o dönem Avrupa'daki yoğun siyasal ve entelektüel akımların bir yansımasını andırır – aslında bir yansımasıdır. 1910'da Rusya'nın Kazan kentinde bir tıp diploması alan Minkowski daha sonra Almanya'da felsefe öğrenimi görmeye başladı. I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine İsviçre'ye kaçtı ve Eugen Bleuler'in yönetimindeki psikiyatrik üniversite hastanesi Bürghölzli'de 1914 ile 1915 arasında görev yaptı. Minkowski daha sonra gönüllü olarak Fransa ordusuna katıldı ve *croix de guerre* ile *legion d'honneur* kazandı. Fransız vatandaşlığına geçen Minkowski'ye Fransa'da bir tıp diploması da armağan edildi. Minkowski yıllarca Paris'te psikiyatrist olarak çalıştı. *Hôpital Henri-Roussel*'de ve *Fondation Rotschild*'de danışman olarak görev yaptı, karakter bozukluğu görülen çocuklarla ilgilenen bir kurum olan Foyer de Soullins'de de Tıp Direktörü olarak çalıştı.

Minkowski o yıllarda Bergson ve Husserl ile ekollerinden belirleyici biçimde etkilendi. Tıp fakültesini bitirme tezi tıbbi biyolojiyi konu alıyordu, ama tıp öğreniminin sonuna geldiğinde, insan psikolojisinin problemlerine ve felsefeye belirgin bir ilgi göstermeye başlamıştı artık. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki ilk yayınları renk algısı kuramı ve psikofiziksel paralelliği konu alıyordu, başka bir deyişle daha sonraki yıllarda fenomenolojik psikiyatri alanında yapacağı geniş kapsamlı çalışmaları haber veriyordu.

Societe Medico-psychologique'in (1947) ve *Societe Française de Psychologie*'nin (1950) eski başkanı olan Minkowski Fransa Kamu Sağlık Bakanlığı'nda akıl hastalarıyla ilgili Üst Düzey Tıp Komisyonu'nun üyesidir. *Evolution Psychiatrique*'in kurucularından ve eski başkanlarından biri olarak aynı adlı derginin yazı işleri müdürü olarak da görev yapmıştır. Minkowski'nin aldığı ödüller arasında *Officier de la Legion d'Honneur*, İsviçre Psikiyatri Cemiyeti fahri üyeliği ve Zürih Üniversitesi'nden fahri tıp derecesi de bulunmaktadır.

Minkowski'nin Fransız ve yabancı dergilerde klinik psikiyatri ve psikopatoloji hakkında yaptığı çok sayıda yayının hepsi de fenomenolojik psikiyatrinin bakış açısıyla kaleme alınmıştır. En önemli kitapları 1926'da ilk basımı, 1954'te gözden geçirilmiş basımı yayımlanan *La Schizophrenie*; 1933'te yayımlanan *Le Temps vecu*; 1936'da yayımlanan *Vers une Cosmologie*'dir.

VIKTOR E. VON GEBSATTEL

Von Gebsattel 1883'te Münih'te doğdu. Gençliğinde Berlin, Paris ve Münih'te felsefe ve sanat tarihi öğrenimi gördü ve ilk doktorasını Münih'te aldı. Kariyerine bir yazar olarak başlayan Von Gebsattel başka yayınların yanı sıra *Moral in Gegensätzen*'i kaleme aldı. I. Dünya Savaşı'nın başlangıcında tıp öğrenimi görmeye karar veren Von Gebsattel 1920'de tıp derecesini aldı. Profesör Kraepelin ve Profesör Malaise'in yönetiminde psikiyatrist ve nörolog olarak eğitim gördü. 1924'te Berlin'in en büyük özel sanatoryumu olan *Kuranstalt Westend*'in idaresini üstlendi ve 1926'da Berlin yakınlarında sinir hastalıklarına yönelik bir sanatoryum olan *Schloss Furstenberg*'i kurdu. 1939'da Berlin'de Zentral-Institut für Psychologie und Psychotherapie'de ders vermesi için yapılan daveti kabul eden Von Gebsattel 1944'te Viyana'da bir psikoterapi kliniğinin yöneticiliğini üstlendi.

Von Gebsattel'in kariyeri sonraki yıllarda giderek üniversitelerle özdeşleşti. 1946'da Freiburg'da tıbbi psikoloji ve psikoterapi dersleri vermeye davet edildi, 1951'de Würzburg Üniversitesi'nde *Nervenlinik* müdürlüğüne getirildi ve daha sonra aynı üniversitenin Antropoloji ve İnsan Genetiği bölümünde başkan oldu, hâlen aynı mevkide bulunmaktadır.

Eserlerinden burada yalnızca *Christentum und Humanismus* ile *Prologomena einer medizinischen Anthropologie*'yi anıyoruz. Katkıda bulunduğu *Handbook der Neurosenlehre und Psychotherapie* yayıma hazırlanmaktadır.

ERWIN W. STRAUS

Fenomenolojik ve varoluşsal psikiyatrinin diğer öncülleri gibi Dr. Straus'un eğitimi ve tecrübesi de birkaç disiplin arasında köprü kurar; geçmişinde farklı psikiyatri ve psikoloji ekollerinin liderleriyle birlikte çalışmış bir doktordur. Almanya'nın Frankfurt kentinde doğan Straus 1909-1911'de Berlin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, 1911-1914'te Münih Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gördü (burada Kraepelin'in derslerine girdi); aynı dönemde Zürih'teki yaz okuluna devam ederek Bleuler ve Jung'dan ders aldı. Straus Birinci Dünya Savaşı sonrasında ilk tıp diplomasını Berlin'de aldı. Sonra Sinir ve Akıl Hastalıkları Üniversite Hastanesi kadrosuna dahil oldu ve burada terfi ederek nihayetinde 1931'de Berlin Üniversitesi'ne Psikiyatri Profesörü olarak atandı.

1920'lerin sonu ve 1930'larda Straus Berlin'de psikiyatrist olarak özel muayenehanesinde çalışmayı sürdürdü, Avrupa'da birkaç üniversitede dersler verdi, *Der Nervenarzt* dergisinin yazı işleri müdürlerinden biri olarak görev yaptı ve çok sayıda bilimsel makalenin yanı sıra birkaç kitap kaleme aldı. Dr. Straus 1938'de Avrupa'daki çalkantıların Amerika'ya armağanlarından biri oldu ve 1944'e kadar Kuzey Carolina'da Black Mountain College'da Psikoloji Profesörü olarak görev yaptı. Dr. Straus (en başka Almanya'da ve Avrupa'daki diğer yayınlarda) yazmayı ve makaleler yayımlamayı sürdürmesine rağmen katkılarının önemi ABD'de birkaç yıl boyunca anlaşılmadı. John Hopkins Üniversitesi'nde Henry Phipps Psikiyatri Kliniği'nde psikiyatri bursiyeri olmasının ardından Amerika'da psikiyatri ve nöroloji kurullarına girdi. Almanya'ya geri dönmesi için birkaç girişimde bulunuldu (1948'de Berlin Üniversitesi'nde Psikoterapi Bölümü başkanlığı teklif edildi) ama Straus Kentucky'nin Lexington kentinde Gaziler İdare Hastanesi'nde (Veterans Administration Hospital) Profesyonel Eğitim ve Araştırma Müdürü ve Louisville Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Psikiyatri Doçenti olarak görev yapmayı tercih etti.

LUDWIG BINSWANGER

Dr. Binswanger'ın geçmişi, özellikle de Freud ile dostluğuna ilişkin kişisel hatıralarını yayımlaması (Sigmund Freud: *Reminiscences of a Friendship*, 1958'de Grune & Stratton'dan yayımlanmıştır) sonrasında ABD'de, bu kitaba katkıda bulunan diğer isimlerden daha iyi bilindiği için burada onun hakkında birkaç şey söylemekle yetineceğiz. Binswanger 1881'de İsviçre'de Thurgau'nun Kreuzlingen kentinde birkaç kuşaktır ünlü doktorlar ve psikiyatristler çıkaran bir ailede doğdu. Lozan, Heidelberg ve Zürih'te tıp öğrenimi gören Binswanger tıp derecesini 1907'de Zürih Üniversitesi'nde C. G. Jung'dan aldığı derslerle birlikte elde etti. Zürih'te Eugen Bleuler'in yönetiminde psikiyatri asistanı olarak görev yaptı ve daha sonra Jena Üniversitesi'nde Sinir Hastalıkları Psikiyatri Kliniği'nde amcası Profesör Otto Binswanger yönetiminde asistan hekim olarak çalıştı. O sırada babası Robert Binswanger Kreuzlingen'de Sanatorium Bellevue'nün müdürüydü, Ludwig Binswanger da 1908-1910'da babasının yardımcısı olarak görev yaptı. 1911'de bu sanatoryumun baş Tıbbi Direktörü olarak babasının yerini aldı (büyükbabası da aynı görevde bulunmuştu). 1956'da bu görevden ayrılmış olmasına rağmen hâlâ aynı sanatoryumda çalışmaktadır.

Constance Gölü'nün kıyısındaki bu sanatoryumu ziyaret edenler, Dr. Binswanger'ın geniş entelektüel ve bilimsel ilgi alanlarıyla ilişkili hemen her konuda derinlere inen ve rahat tartışmalara her zaman ilgiyle yaklaştığını anlatır. Beşeri konulara ilgisi burada bir kısmını ancağımız kitaplarından da gayet iyi anlaşılmalıdır: *Introduction Into the Problems of General Psychology (Genel Psikoloji Problemlerine Giriş)*, 1922; *Changes in Understanding and Interpretation of the Dream from the Greeks to the Present (Yunanlardan Şimdiye Rüyanın Anlaşılmasında ve Yorumlanmasında Değişiklikler)*, 1928; *On the Flight of Ideas (Düşünce Uçuşması Üstüne)*, 1933; *Basic Forms and Cognition of Human Existence (İnsan Varoluşunun Temel Biçimleri ve Bilişi)*, 1943, gözden geçirilmiş basımı 1953; *Selected Essays, On Phenomenological Anthropology (Fenomenolojik Antropoloji Üstüne Seçilmiş Denemeler)*, 1947; *The Problems of Psychiatric Research (Psikiyatrik Araştırmanın Sorunları)*, 1955; *Henrik Ibsen and the Problem of Self-Realization in Art (Henrik Ibsen ve Sanatta Kendini Gerçekleştirme Sorunu)*, 1949; *Three Forms of Unsuccessful Dasein – Eccentricity (Vertiegenheit), Queerness (Verschrobenheit), Affectedness (Manieriertheit) (Başarısız Dasein'in Üç Biçimi – Eksantriklik, Kuirlik, Yapmacıklık)*, 1956; *Man in Psychiatry (Psikiyatride İnsan)*, 1957; *Schizophrenia (Şizofreni)*, 1957. (Bu eserler henüz İngilizce çevirilmemiş olsa da Binswanger'ın araştırmalarının ölçeğini göstermek için başlıklarını İngilizceye çevirerek vermeyi uygun gördük.)

ROLAND KUHN

Kitaba katkıda bulunan en genç isim olan Roland Kuhn 1912'de İsviçre'nin Biel kentinde doğmuştur. Biel, Bern ve Paris'te öğrenim görüp tıp diplomasını 1937 baharında almıştır. Bern yakınındaki Waldau Üniversitesi Psikiyatri Hastanesi'nde iki yıl asistan hekim olarak görev yapmıştır ve oradaki görevini tamamladığından beri Thurgau'da Münsterlingen Kanton Akıl Hastanesi'nde müdür yardımcısıdır. Kuhn özellikle Rorschach Testi'ne fenomenolojik yaklaşımla ilgili çalışmalarıyla tanınmıştır. Varoluşsal Analiz dışında diğer psikiyatrik ilgi alanları arasında aeronotik psikiyatri ile elektro-ensefalografinin psikiyatrik uygulamaları yer alır. Bilimsel yayınları arasında şunları sayabiliriz: *Über Maskendeutungen im Rorschachschen Formdeutversuch*, 1943; "Daseinanalyse eines Falles von Schizophrenie", *Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie*, cilt 112, 1946; "Daseinanalyse im psychotherapeutischen Gespräch", *Schweizer Archiv für Neurologie und Psychiatrie*, cilt 67, 1951; "Zur Daseinstruktur einer Neurose", *Jahrbuch für Psychologie und Psychotherapie*, cilt 1, 1954; "Daseinanalytische Studie über die Bedeutung von Grenzen im Wahn", *Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie*, cilt 124, 1952; "Der Mensch in der Zweisprache des Kranken mit seinem Arzt und das Problem der Übertragung", *Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie*, cilt 129, 1955; "Über die Ausbildung zum Spezialarzt für Psychiatrie", *Schweizer Archiv für Neurologie und Psychiatrie*, cilt 77, 1956.

EBRU KILIÇ

1971'de Milas'ta doğdu. Lisans öğrenimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde, yüksek lisans öğrenimini Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi İnsan Hakları Hukuku programında tamamladı. 1999'dan bu yana 100'ü aşkın çevirisiyle birçok yayınevine katkıda bulunan Kılıç'ın başlıca çevirileri arasında; Manuel Castells'in *Enformasyon Çağı* üçlemesi, Cyprian Broodbank'in *Orta Deniz'in Yapımı*, Karen Barkey'in *Farklılıklar İmparatorluğu* ve Henri F. Ellenberger'in *Bilinçdışının Keşfi* yer alır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	11
ÖNSÖZ	13
BİRİNCİ KISIM: GİRİŞ	15
I. Psikolojide Varoluşsal Hareketin Kökeni ve Önemi	17
Rollo May	
II. Varoluşsal Psikoterapinin Katkıları	51
Rollo May	
III. Psikiyatrik Fenomenoloji ve Varoluşçu Analize Klinik Bir Giriş.....	105
Henri F. Ellenberger	
İKİNCİ KISIM: FENOMENOLOJİ	139
IV. Bir Şizofrenik Depresyon Vakasında Bulgular	141
Eugene Minkowski	
V. Esteziyoloji ve Sanrılar	153
Erwin W. Strauss	
VI. Kompülsifin Dünyası.....	183
V. E. von Gebattel	

ÜÇÜNCÜ KISIM : VAROLUŞSAL ANALİZ.....	201
VII. Varoluşsal Analiz Düşünce Ekolü.....	203
Ludwig Binswanger	
VIII. Hayat Hikâyesindeki Bir Olgu ve Akıl Hastalığı Olarak Delilik: Ilse Vakası	227
Ludwig Binswanger	
IX. Ellen West Vakası: Antropolojik-Klinik Bir İnceleme.....	251
Ludwig Binswanger	
X. Bir Fahıseyi Öldürme Girişimi.....	379
Roland Kuhn	

KAYNAKÇA..... 439

DİZİN 443

Fenomenolojik psikiyatride öncü olan Eugene Minkowski'ye
varoluşsal analizi araştıran Ludwig Binswanger'a
ve
insanı konu alan bilimlerde çalışıp da insan olmanın ne anlama geldiğine
ilişkin anlayışımızda yeni ufuklar açan herkese ithaf edilmiştir.

SUNUŞ

Birazdan okumaya koyulacağınız kitap, tarihsel bir nitelik taşıyor. *Varoluş: Psikoloji ve Psikiyatride Yeni Bir Boyut (Existence: A New Dimension in Psychology and Psychiatry)* ilk kez ABD’de yayımlandığı 1958’den bu yana psikiyatri ve psikolojide varoluşsal analitik terapinin başlıca kaynağı olmuş bir yapıt. Çığır açtığını söylemek abartılı olmaz sanırım.

Bunun haklı sebepleri var elbette. İçindekiler sayfasına kısaca bir göz gezdirdiğinizde kolayca görebileceğiniz üzere kitabın kabaca üçte ikisi varoluşsal analitiğin uygulandığı vaka analizlerinden oluşuyor. Geri kalan kısımdaysa varoluşsal analitik ya da *Dasein* analitik uygulayıcısı psikiyatristlerin bu yaklaşımın; düşünsel arka planını, kaynaklarını, gelişimini ve amacını anlattığı makaleler bulunuyor. Kitabın birinci kısmında yer alan bu makaleler vaka analizlerinin anlaşılması için önemli.

Heidegger’in *Varlık ve Zaman* adlı eserinde ortaya koyduğu *Dasein* analitik ile Edmund Husserl’in geliştirdiği fenomenolojinin kaynaştırılmasıyla doğmuş varoluş analizinin İkinci Dünya Savaşı sonrası iki kutupluluk ortamında nükleer tehdidi iliklerine dek hisseden bir dünyada neden yükseldiğini anlamak zor değil. Varoluşsal analitik, insanı dünyada olduğu hâliyle (*Dasein*) anlamaya kendini adanmış bir yaklaşım. Hazırlık ve yayımlanma süreci dört yılı aşan *Varoluş*, Rollo May ve Ernest Angel’in, özellikle Avrupa’da gelişmekte olan varoluş analizinin çoğu Almanca olan temel metinlerini İngilizcede yayınlamak için kolları sıvaması ve sonra varoluş analizini İsviçre’de uygulamış olan psikiyatri tarihi konusunda engin bilgiye sahip Henri F. Ellenberger’in desteğini istemesiyle doğmuş. Rollo May bu hikâyeyi Önsöz’de anlatıyor.

May ve Ellenberger, ülkemizde okurun tanıdığı isimler. Özellikle Rollo May’in Türkçede yayımlanmış birçok eseri bulunuyor: *Yaratma Cesareti*, *Varoluşun Keşfi*, *Kendini Arayan İnsan*, *Güç ve Masumiyet* bunlardan birkaçı. Kanadalı psikiyatrist Henri F. Ellenberger ise 1970’te yayımlanan *Bilinçdışının Keşfi (The Discovery of the Unconscious)*